

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกเป็นแหล่งกำเนิดธรรมชาติของกล้วยไม้ที่สำคัญแหล่งหนึ่งของโลก จากการสำรวจพบว่าประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคนี้ที่มีกล้วยไม้ในธรรมชาติไม่ต่ำกว่า 1,000 ชนิด¹ จึงพอกกล่าวได้ว่าประเทศไทยมีความพร้อมทั้งด้านสภาพพื้นที่ปลูก ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ แรงงาน และการตลาดที่เหมาะสม

ในอดีต ชาวชนบทของไทย ได้มีการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ด้วยวิธีเลียนแบบธรรมชาติ โดยนำกล้วยไม้มาปลูกยึดติดกับต้นไม้ที่อยู่ใกล้ๆ บ้านพัก หลังจากนั้นจึงมีชาวตะวันตกได้พัฒนาการปลูกกล้วยไม้ในประเทศไทย เนื่องจากสภาพแวดล้อมของไทยเหมาะสม จึงมีการสร้างเรือนกล้วยไม้อย่างง่าย และนำเอากล้วยไม้ป่าจากเขตร้อนของอเมริกาซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดกล้วยไม้แหล่งใหญ่ของโลก ซึ่งเห็นได้ว่าการปลูกลักษณะดังกล่าวยังคงอาศัยสายพันธุ์กล้วยไม้จากต่างประเทศ²

หลังปี 2447 หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ผู้ประกอบการกล้วยไม้ในประเทศไทยได้มีการริเริ่มปรับปรุงสายพันธุ์ของกล้วยไม้ในประเทศไทยมากกว่าที่จะนำเข้าจากต่างประเทศส่วนใหญ่³

จากการสำรวจพบว่ากล้วยไม้สกุลหวายในประเทศไทยเป็นกล้วยไม้ที่พบได้ในป่าธรรมชาติกว่า 130 ชนิด เป็นที่นิยมเลี้ยงอยู่ทั่วทุกภาคในประเทศไทย มีดอกลำต้น และใบ แตกต่างกันไปอย่างกว้างขวางสำหรับกล้วยไม้ตระกูลดัลเซีย มีการเลี้ยงมากเป็นอันดับสองของประเทศไทย ลำต้นมีรูปร่างต่าง ๆ กันอาจจะยาวแต่เล็ก มีใบติดอยู่หลายใบ หรืออาจสั้นแต่อ้วน มีปลูกอยู่ทางภาคเหนือเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากสภาพภูมิอากาศและสภาพภูมิประเทศเอื้ออำนวย ส่งผลให้มียอดอกที่ใหญ่และดก กล้วยไม้สกุลออนซิเดียมซึ่งมีลำต้นเล็กๆ สั้นๆ และมีกาบใบหุ้มจนมิด ดอกมีกระสีเหลือง มีลายเส้นสีน้ำตาลปลายปากใหญ่ หรือเรียกว่าตุ๊กตาเดินระบำ ก็มีเลี้ยงกันอยู่ในอาคารบ้านพักอาศัยทั่วไป กล้วยไม้ตระกูลซิมบิเดียม ก็เช่นเดียวกัน เลี้ยงอยู่ตามบ้านอาคารเพราะมีลำต้นที่ใหญ่โต เป็นกล้วยไม้ที่ขนาดใหญ่ที่สุดในโลก หรือที่เรียกว่าราชินีกล้วยไม้ ในเมืองไทยก็มีชื่อเรียกส่วนใหญ่ว่า เอื้องเพชรหึง ในส่วนของกล้วยไม้สกุลอื่นที่นิยมเลี้ยงในเมืองไทย แต่ไม่

¹ อุดลย์ พงศ์สุวรรณ, กล้วยไม้, บริษัทสามัคคีสาร, 2536, หน้า 5

² มาลินี อนุพันธุ์สกุล, การปลูกกล้วยไม้, หจก.เอส แอนด์ เค, ธันวาคม 2534, หน้า 5

³ มาลินี อนุพันธุ์สกุล, การปลูกกล้วยไม้, หจก.เอส แอนด์ เค, ธันวาคม 2534, หน้า 6

มากนัก จะมีลักษณะของดอกค่อนข้างเล็ก อันได้แก่ กล้วยไม้สกุลแวนด้า สกุลช้าง สกุลม้าวัง สกุลอะแคมเป และสกุลสองนารี⁴

ในปัจจุบัน เนื่องจากธุรกิจกล้วยไม้ในประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตและการส่งออกสูง อันสืบเนื่องมาจากความเหมาะสมของสภาพการปลูก ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ แรงงาน และการตลาด รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของไม้ดอกไม้ประดับ ซึ่งรวมถึงกล้วยไม้ จึงได้มีการส่งเสริมการผลิตและบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ทำให้ธุรกิจกล้วยไม้ได้รับความสนใจจากทั้งภาครัฐและเอกชน จนถึงปัจจุบัน มีการปลูกกล้วยไม้มากในภาคกลาง ภาคใต้ และภาคเหนือ ตามลำดับ⁵ สำหรับการดำเนินธุรกิจกล้วยไม้ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นตลาดที่มีแนวโน้มในการขยายตัวค่อนข้างสูง⁶ ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่สำคัญในภาคเหนือ มีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศเอื้ออำนวย ซึ่งเห็นได้ว่าภาคเหนือมีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยต่ำกว่าภาคกลาง และมีระดับความสูงจากน้ำทะเลประมาณ 600-900 เมตร ซึ่งเป็นระดับที่เหมาะสมกับการปลูกดอกกล้วยไม้ ประกอบกับจังหวัดเชียงใหม่ได้มีการรวมกลุ่มของสมาชิกเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้เป็นอาชีพ รวมถึงผู้สนใจในการปลูกกล้วยไม้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและปรับปรุงกล้วยไม้ให้มีคุณภาพดีและมีปริมาณมากขึ้น ตลอดจนเพื่อเป็นการหาช่องทางในการขยายตลาดรับซื้อผลิตภัณฑ์กล้วยไม้ทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งหากพิจารณาลักษณะของกล้วยไม้ในจังหวัดเชียงใหม่จะเห็นได้ว่ามีลักษณะงามเด่น เป็นลักษณะของตนเอง ไม่เหมือนกล้วยไม้ในภูมิภาคลาตินอเมริกา ซึ่งเป็นแหล่งที่มีชื่อเสียงในการเพาะปลูกกล้วยไม้ของโลก⁷ และได้มีโอกาสนำไปใช้ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยว โรงแรม และการรับรองแขกเมือง⁸ ซึ่งส่งผลดีให้กับธุรกิจกล้วยไม้จังหวัดเชียงใหม่ได้อย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มที่ดี ในแต่ละปีสร้างรายได้ของการดำเนินธุรกิจกล้วยไม้จังหวัดเชียงใหม่ มูลค่ากว่า 100 ล้านบาท¹⁰

⁴ อุดลย์ พงศ์สุวรรณ, กล้วยไม้, บริษัทสามัคคีสาร, 2536, หน้า 24

⁵ การส่งเสริมการเกษตร, รายงานกลุ่มผู้ปลูกไม้ดอก, พ.ศ.2536, หน้า 95.

⁶ กล้วยไม้, การเกษตรแห่งประเทศไทย, พ.ศ.2536, หน้า 17

⁷ กองแผนงานส่งเสริมการเกษตร, รายงานกลุ่มผู้ปลูกไม้ตัดดอกเชิงการค้าเพื่อการส่งออก (2536)

หน้า 95

⁸ มาลินี อนุพันธุ์สกุล, การปลูกกล้วยไม้, หจก.เอส แอนด์ เค, ธันวาคม 2530, หน้า 5

⁹ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่, 3 มกราคม 2540, หน้า 7

¹⁰ ข้อมูลการสัมภาษณ์คุณเทเวศร์ ทะพิงค์แก, สมาคมผู้เลี้ยงกล้วยไม้จังหวัดเชียงใหม่, 1 สิงหาคม

เนื่องจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงน่าสนใจศึกษาการดำเนินงานและปัญหาของธุรกิจกล้วยไม้ในจังหวัดเชียงใหม่ว่าธุรกิจควรมีการปรับปรุงแก้ไข วางแผน และดำเนินการอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของธุรกิจกล้วยไม้ในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานของธุรกิจกล้วยไม้ในจังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ทำให้ทราบถึงการดำเนินธุรกิจและปัญหาของธุรกิจกล้วยไม้ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและเพื่อวางแผนการดำเนินงานสำหรับผู้ผลิตและผู้สนใจ

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

การดำเนินงานของธุรกิจกล้วยไม้ หมายถึง การประกอบกิจการทางธุรกิจกล้วยไม้ในด้านของ การตลาด การจัดการ การผลิต และการเงิน

การจัดการของธุรกิจกล้วยไม้ หมายถึง การศึกษาถึงด้านการวางแผนการดำเนินงาน การจัดการองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การตั้งการ และการควบคุม

การเงินของธุรกิจกล้วยไม้ หมายถึง การศึกษาถึงการบันทึกข้อมูลทางบัญชี การจัดการกับสินค้าค้างสต็อกนาน แหล่งของเงินทุนที่นำมาลงทุนในสินทรัพย์ถาวร เงินทุนหมุนเวียน สัดส่วนการลงทุน เงินลงทุนขั้นต่ำในธุรกิจ ปัจจัยในการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน หลักประกันในการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน เงินสดขั้นต่ำที่ต้องถือไว้ สัดส่วนการขายสินค้า วิธีการชำระเงินของลูกค้า การจัดการกับลูกหนี้ การทราบปริมาณสินค้าคงเหลือ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง การมีสินค้าค้างสต็อกนาน ความสามารถในการทำกำไรก่อนหักภาษี

การผลิตของธุรกิจกล้วยไม้ หมายถึง การศึกษาถึงการวางแผนการผลิต ลักษณะการผลิต แหล่งวัตถุดิบเพื่อการผลิต การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพสินค้า วิธีควบคุมการผลิต

การตลาดของธุรกิจกล้วยไม้ หมายถึง การศึกษาถึงตัวผลิตภัณฑ์ การตั้งราคาสินค้า สถานที่จัดจำหน่าย และการส่งเสริมการขาย